

9. Jones B. (2002). Thirty years of change. *Teaching modern foreign languages in secondary schools*. London : Routledge Falmer [in English].
10. Hawkes R. (2015). Translation, literary texts and classroom talk toolkit for studio KS3 French, German and Spanish. Pearson [in English].

Zelenska O. P. The importance of developing spontaneous oral speech in teaching a foreign language to the post-graduates taking the non-linguistic post-graduate courses

The article deals with the issues of teaching foreign language spontaneous oral speech to the post-graduates taking the non-linguistic post-graduate courses under conditions of the modern communicative paradigm. The formation of the language and speech competences is necessary for the qualified professional activity in the production, science, social activity and business, so one of the aims of teaching a foreign language is forming the post-graduates' skills and habits of spontaneous oral speech in the various business, scientific, professional and academic situations.

It is the natural speech activity during which a speaker practically without mistakes and in the natural pace of speech uses the acquired language material, skills and habits for the realization of the real communication. The characteristic features of spontaneous speech are the initiative, improvisation, logical development of the thought, its compositional order, free and adequate usage of the language forms, and natural pace of oral speech.

Spontaneous oral speech is always determined by a real situation of the communication. Teaching the foreign language must be approximate to the real conditions of the life of those, who study; organizing their speech activity must occur considering the environment in which they are; so the usage of the language material is especially difficult in the process of spontaneous speech.

Taking into account the methodological aspects of teaching spontaneous oral speech it can be divided into speech with the prepared context and not prepared form of speech, and speech when the context and form are not prepared. Spontaneous oral speech can be dialogical and monologous. The business communication, talk and discussion are the effective means of developing the post-graduates' spontaneous oral speech.

Key words: foreign language, speech activity, spontaneous oral speech, post graduate, non-linguistic post-graduate courses, utterance, learning speech situation, real situation of communication.

УДК 373.6

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.74.11>

Калініна Л. В., Прокопчук Н. Р.

**МОЖЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ
УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

Розглядаються актуальні питання можливостей інтегрованого навчання іноземної мови та культури учнів старшої школи в руслі нової освітньої реформи в Україні. Інтегрований підхід розглядається авторами базовим методичним напрямом, спрямованим на розкриття творчих сил і потенційних можливостей старшокласників, що стимулює їхнє бажання до самоосвіти та самовдосконалення.

Автори акцентують увагу на ефективності та перевагах цього підходу в навчанні іноземної мови учнів філологічного профілю; розкривають суть інтегрованого навчання старшокласників філологічного профілю; наводять характерні психологічні та лінгвістичні особливості учнів старшої школи, серед яких великий словниковий і мовленнєвий запас, швидка мовленнєва реакція на прослухане / побачене, інтелектуальна ініціатива, наявність дослідницької компетентності, потреба у творчості та інші.

Розглядаючи інтегрований урок одним із нововведень сучасної методики, що розвиває потенціал учнів, спонукає їх до осмислення та знаходження причинно-наслідкових зв'язків, розвитку логічного мислення та комунікативних здібностей, автори конкретизують низку навчальних цілей для здійснення ефективного інтегрованого навчання старшокласників філологічного профілю: значне розширення мовного інвентарю, формування вмінь володіння моделями вербальної та невербальної комунікації.

Автори описують та деталізують інтегровані вміння навчання іноземної мови та культури. Стаття містить приклади інтерактивних завдань інтегрованих уроків з англійської мови учнів старшого етапу навчання філологічного профілю на прикладі теми "Arts". До кожного завдання надаються роз'яснювальні методичні коментарі.

Ключові слова: інтегрований підхід до навчання, метапредметна інтеграція, інтегративні уроки, філологічний профіль, інтегровані вміння, навчання мови і культури, старшокласники.

У навчальній діяльності сучасних старшокласників на перше місце висуваються мотиви, пов'язані з їх майбутніми планами, світоглядом і самовизначенням. Їх цікавить питання перспективи закінчення школи та вибір життєвого шляху, продовження освіти, потреби виявляти свої здатності у зв'язку з розвитком інтелектуальних сил.

Наші спостереження свідчать, що учні старшої школи керуються свідомою метою поглибити свої знання в певній сфері, оскільки вони стоять на порозі вступу до самостійного дорослого життя, і вибір професії сприяє не тільки формуванню навчальних інтересів, але й зміні ставлення до навчання – старшокласники оцінюють навчальний процес з точки зору того, що він може дати для їх майбутнього.

У зв'язку з цим в сучасній реформі освіти України значне місце відводиться проблемі профільного навчання, спрямованого на вирішення одного з найважливіших завдань середньої школи країни – формування та розвиток особистості на основі врахування індивідуальних особливостей учнів, їх навчальних потреб, схильностей, пізнавальних інтересів, здатностей та обдарувань, орієнтованих на майбутню професію [9]. Затверджена у 2009 році Концепція профільного навчання в старшій школі [8] з її подальшою модернізацією у 2013 році передбачає орієнтацію на можливості кожного учня в контексті професійного самовизнання.

Як і С. Ю. Ніколаєва, під професійним навчанням ми розуміємо вид диференційованого навчання, при організації якого формуються освітні потреби, знайшли та здібності учнів, створюються умови для їхнього професійного спрямування, що забезпечується відповідними чіткими визначеннями цілей, уточненням змісту і структури навчального процесу [5, с. 527].

Відповідно до нової Програми з іноземної мови навчання цьому предмету у старшій школі здійснюється на базовому загальноосвітньому та поглибленому профільному рівнях відповідно до визначеного навчального плану. Метою навчання іноземної мови у профільних класах є формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності в межах сфер спілкування, окреслених навчальною програмою для певного профілю, яке передбачає поглиблене та професійно зорієнтоване оволодіння мовою [6].

Одним із навчальних профілів, визначених Концепцією профільного навчання в старшій школі, є філологічний профіль, що об'єднує учнів, які виявляють інтерес і бажання поглибити вже набуті знання, навички та вміння в предметній галузі «Філологія».

На думку вчених, випускники цих класів мають «оволодіти основами філологічної компетентності, удосконалити свої духовні якості як особистості, засвоїти норми поведінки різних культур, сформувати моральні ідеали, розвинути здатність до творчої самостійної роботи» [2, с. 32]. Здебільшого такий профіль обирають учні, які зорієнтовані на майбутнє викладання іноземних мов у різних закладах освіти, перекладацьку діяльність, міжнародну журналістику, тому згідно з загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти рівень володіння випускниками такого профілю має відповідати рівню B2 (незалежний користувач, просунутий рівень). З метою досягнення учнями такого досить високого рівня володіння іноземною мовою вчителю необхідно обрати такі підходи, форми та методи навчання учнів філологічного профілю, які б мотивували старшокласників до оволодіння мовою в контексті обраної ними філологічної спеціальності.

Зарубіжні науковці І. Л. Бім, В. В. Сафонова, О. В. Соловова та вітчизняні вчені Н. Ф. Бориско, Л. Я. Зеня, В. О. Калінін, С. Ю. Ніколаєва визначають мету, зміст і структуру профільного навчання, які мають специфіку для кожного профілю. Як зазначає Л. Я. Зеня, профільна спеціалізація характеризується такими особливостями: спрямованість на використання іноземної мови в межах обраного профілю; розширення інформації у профільних освітніх галузях за рахунок використання профільних текстів з ІМ, оволодіння певною кількістю відповідних профілю іншомовних термінів, збагачення активного словника-мінімуму в межах профільної проблематики, збільшення обсягу рецептивного та потенціального словників, активізація рецептивного граматичного матеріалу; посилення діяльного складника за рахунок використання перекладу як професійно-орієнтованого вміння, широке використання професійно-орієнтованої проектної діяльності, організація професійно-орієнтованого іншомовного спілкування [2].

Аналіз науково-методичної літератури, зокрема робіт А. Ю. Громико, О. Н. Коробкової, В. Г. Редька, О. Б. Горошкіної та інших виявив, що в організації навчання іноземної мови в сучасній старшій школі використовуються ті ж підходи, що і в основній школі. Проте, на думку Н. Ф. Бориско, С. Ю. Ніколаєвої та інших, при навчанні іноземної мови учнів філологічного профілю акцент слід робити на особистісно-орієнтованому та професійно-орієнтованому підходах як таких, що відповідають потребам освіти сьогодення та орієнтують учнів на вільне глибоке оволодіння іноземної мови.

Поділяючи цю точку зору, ми вважаємо, що інтегративний характер змісту навчання іноземної мови філологічного профілю забезпечує включення учнів у реальні соціокультурні контексти і дає можливість говорити про доцільність формування інтегративних вмінь, що сприяє поглибленню та розширенню знань філологічного напрямку.

Таким чином, інтегрований підхід, на нашу думку, слід також вважати базовим напрямом, спрямованим на розкриття творчих сил і потенційних можливостей кожного старшокласника, що стимулює його / її бажання до самоосвіти та самовдосконалення. Він визначає не накопичення знань, навичок і вмінь в рамках іноземної мови, що вивчається, а їх збагачення та вдосконалення в руслі обраної філологічної професії, сприяє комплексному сприйняттю та осмисленню культури, мова якої вивчається.

Метою статті є спроба показати можливості інтегративного навчання іноземної мови і культури учнів старшої школи філологічного профілю.

Наші спостереження, а також досвід роботи з учнями та студентами філологічного профілю виявили, що учням цього профілю притаманні *характерні риси*, які дозволяють проводити навчання іноземної мови на інтегративній основі, а саме: *великий словниковий і мовленнєвий запас*, що дає змогу вільного висловлювання іноземною мовою в рамках програмної тематики, та *швидка мовленнєва реакція* на прослухане / побачене, що свідчить про добре розвинуту мовну здогадку; *інтелектуальна ініціатива у власних висловлюваннях*, за допомогою якої вони демонструють знання з різних сфер життя, і *великий мовленнєвий досвід у різноманітних комунікативних ситуаціях спілкування; асоціативність, гнучкість і креативність мислення*, які сприя-

ють розвитку продуктивних вмінь та мовній і культурній антиципації, *продуктивність вербальної пам'яті*, що уможливує здатність учнів концентруватися на великому обсязі мовного та мовленнєвого матеріалу; *спостережливість у мовних явищах* і можливість швидкого вибору відповідних комунікативних одиниць, необхідних для ситуацій спілкування, які виникають; *швидкість в оволодінні комунікативними ситуаціями* за рахунок схематизації та проведення аналогій у відомому їм мовному та мовленнєвому запасі; *наявність дослідницької компетентності*, що має на меті самостійну філологічну роботу з навчально-науковими текстами, пошук недостатньої інформації, інтернет-робота з електронними словниками; *добре розвинута мовленнєва інтуїція*, яка забезпечується здатністю учнів не лише граматно та без гезитаційних пауз реагувати на висловлювання партнерів по спілкуванню, а й самим бути ініціаторами власних висловлювань у вигляді проблемних питань, при наведенні контраргументів, коментуванні інших висловлювань тощо; *потреба в творчості*, що виражається в бажанні створювати власні креативні проектні роботи, робити переклади поетичних і фрагментів прозових творів як з рідної, так і з іноземної мов, бути дизайнерами кроскультурних колажів, текстів тощо.

Не підлягає сумніву, що навчання іноземної мови не можливе без вивчення культури країни, мова якої вивчається, що закладає формування в учнів цілісної картини світу. Наш більш ніж 30-річний досвід педагогічної роботи вказує на те, що деякі проблеми викладання та навчання іноземної мови виникають у зв'язку з недостатньою сформованістю культури в сфері рідної мови, загальної ерудиції, а також глибоких знань з окремих предметів гуманітарного циклу, таких як історія, література, географія тощо.

У світлі викладеного, а також зважаючи на описані вище характеристики учнів філологічного профілю, слід вести мову про доцільність інтегрованого навчання мови і культури, які сприятимуть всебічному розвитку учнів цього профілю. В методичній літературі таке навчання отримало назву *метанпредметної інтеграції* і розглядається як здатність і готовність здійснювати ефективне, міжособистісне, міжгрупове та міждисциплінарне спілкування як рідною, так і іноземною мовами [7, с. 146].

Крім того, на користь зазначеного вище свідчить і той факт, що сучасний полікультурний простір володіє яскраво вираженою інтегративністю: він розвиває в учнів комунікативну компетентність, об'єднує в єдине поле знання, навички й уміння, які належать до найрізноманітніших видів діяльності, формує та розвиває особистісні якості, необхідні для повноцінного іншомовного спілкування, закладає основу для оволодіння загальними законами суспільного життя, стимулює до дослідження нового, експериментування, створення власної оригінальної продукції.

В рамках цього підходу стає очевидною необхідність досягнення таких **цілей**:

- значне розширення мовного інвентарю, збагачення словникового запасу учнів засобами автентичних аудіо- та відеоджерел;
- формування навичок володіння культурою мовлення, притаманною носіям мови, моделями вербальної та невербальної комунікативної поведінки в чотирьох виділених програмою з іноземної мови сферах спілкування: особистісній, суспільній, навчальній і професійній;
- розширення філологічного кругозору учнів шляхом знайомства з безеквівалентною та фоновою лексикою, ідіомами, прислів'ями та приказками тощо;
- виховання «мовного» смаку філологів на матеріалі творів відомих англomовних та українських письменників;
- розширення загальної уяви про рідну та іноземну мови та культури, порівнюючи мовні явища, факти культури, виробляючи тим самим навички мовної рефлексії, що сприятиме не тільки інтелектуалізації власного мовлення, але й глибшому пізнанню рідної та іноземної мов.

Практика свідчить, що інтегрований підхід у навчанні іноземної мови учнів філологічного профілю дозволяє навчати в реальному контексті комунікативним функціям в рамках мовленнєвого акту, уявляючи, як мовлення використовується в щоденних ситуаціях для вираження похвали, вибачення, запиту необхідної інформації. Крім того, інтегрована побудова навчального процесу включає в себе значно більше технологічних можливостей.

В умовах зближення знань різної якості, способів діяльності, прийомів мислення тощо здійснення взаємонавчання, використання діалогу культур дає більше можливостей для створення умов, необхідних для взаємної пізнавальної діяльності та реалізації творчих здібностей всіх учасників навчального процесу, здійснення відповідального власного вибору, розвитку соціальної активності учня.

Двосторонні інформаційні культурно-сміслові зв'язки, порівняння двох мов і культур стимулюють в учня позитивні процеси, збагачують його особистісний досвід, сприяють набуттю не тільки соціолінгвістичних, а й соціокультурних, дискурсивних знань, успішному формуванню комунікативних умінь. У цьому значенні **інтегрування** – це не лише особлива комбінація навчального матеріалу, але й засіб організації навчальної діяльності, який передбачає аналіз навчальної інформації з різних позицій: виділення головного, операції з відомим у новому аспекті, виконання завдань творчого характеру [4, с. 8]. Очевидним є той факт, що нової якості освіти не можливо досягнути, вирішуючи педагогічні проблеми застарілими методами. Для цього потрібні педагогічні технології, які відповідають новому часу.

Інтегрований урок є одним із нововведень сучасної методики викладання іноземних мов, оскільки він розвиває потенціал учнів, спонукає їх до осмислення та знаходження причинно-наслідкових зв'язків, розвитку логічного мислення та комунікативних здібностей.

Більшість вчених поділяють думку, що інтегрований урок має явні переваги. Безперечною його перевагою є той факт, що учні отримують знання з декількох предметів у комплексі, а не тільки з іноземної мови, тому інтегровані уроки часто відносять до групи «технологій виховання в процесі життя», що дозволяє відійти від крайньої диференціації предметного навчання та привести його в природній органічний зв'язок із життям. Крім того, використання різноманітних видів роботи в інтегрованому уроці підтримує увагу учнів на високому рівні, що дозволяє говорити про зростаючу ефективність таких уроків.

На інтерактивних уроках навчання мови і культури учні філологічного профілю виступають в ролі дослідників не лише в області філології, але й історії, літератури, географії, живопису, музики, оскільки завдання, які пропонуються учням, потребують від них пошуку нових фактів, відомостей, що підтверджують, поглиблюють певні висновки, спостереження або навпаки – спростовують їх.

Проілюструємо викладене вище на прикладі мікроелементів інтегрованих уроків з теми “Arts”.

Завдання 1. *The Flemish painter Anthony van Dyck is considered the father of the English portrait school and such famous men of Arts as J. Reynolds, T. Gainsborough, H. Raeburn owe much to their study of his canvases, that's why pictures of some of them are painted in the Flemish traditions. Look at the paintings suggested and try to find these Flemish traditions in them.*

Учням пропонуються портрети зазначених вище митців, аналізуючи які вони намагаються знайти схожі риси в манері зображення людей на портретах, систематизувати свої спостереження в представленні інформації про Фламандський живопис.

Завдання 2. *Why was England and painters in particular greatly influenced by Dutchmen? What was a historical and political situation in England at that time?*

Цей екскурс в історію допомагає учням зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки у становленні портретного живопису в Англії у XVII – XIX століттях. Якщо учні не володіють такою інформацією, то це завдання може стати самостійним пошуковим завданням на наступний урок.

Ще одним варіантом самостійної роботи на розвиток інформаційної компетентності може стати завдання з пошуку додаткової інформації про Фламандський живопис, його яскравих представників із тим, щоб учні порівняли свої самостійні пошуки на уроках з реальною інформацією.

Завдання 3. *The portraits of one of the masters of the English school Thomas Gainsborough are famous for their elegance and refinement due to his delicate brush strokes which are also found in the works of Renoir:*

– *Look at Renoir's works and say what school of painting he belonged to and what characteristic features his pieces of art had.*

– *Compare Renoir's works with Thomas Gainsborough's portraits and say what the English painter borrowed from French Impressionism.*

Ці завдання підштовхнуть учнів до самостійного розширення знань не тільки в галузі англійського образотворчого мистецтва, творчості Томаса Гейнзборо, але й познайомить їх із такими поняттями як “a colourist”, “a colour scheme”; “cool”, “restful”, “hot” and “agitated colours”; “the delicacy of tones”, “shades” and “hues etc”, знання яких дозволить школярам інтерпретувати запропоновані картини не з позицій власних вподобань, а зі свідомим вибором необхідних мовних і мовленнєвих одиниць.

Завдання 4. *Th. Gainsborough influenced the English school of painting combining portrait and landscape painting. Look at his best landscapes “Cornard Wood”, “The Market Cart”, “The Bridge” and describe typical English landscapes. Does nature in them differ much from Ukrainian?*

Порівняння природи обох країн потребує від учнів опори на вже набуті знання з природознавства, географії, ботаніки, біології тощо, а також вміння знаходити загальні та відмінні риси, помічати деталі, звертати увагу на кольорову гаму фарб.

Завдання 5. *As it was mentioned Th. Gainsborough in his works combined landscape and portrait. How does each genre of painting add to a better understanding of the whole picture? Which of Ukrainian painters used a similar manner of painting? Search the Internet to find the information about it and present your findings to the class.*

Наведені завдання дають результати, які виявляються в інтегративних вміннях учнів: розуміти проблему, висувати власні припущення, підбирати приклади та аргументи на підтвердження своїх позицій; виявляти причинно-наслідкові зв'язки; працювати в колективі та вчитися один в одного; самостійно знаходити невідому інформацію та поповнювати потенційний словник.

Висновки. Наш досвід виявив, що інтегроване навчання мови і культури уможливило здатність учнів та вчителів до самореалізації, самовираження і самовдосконалення, чого і вимагає Нова українська школа.

Використана література:

1. Горошкіна О. В. Формування мовної особистості випускника профільної школи: лінгводидактичний аспект / О. М. Горошкіна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство) : збірник наукових праць / Відп. ред. Л. І. Мацько. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 3: До 175-річчя НПУ ім. М. П. Драгоманова. С. 206–211.
2. Зеня Л. Я. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі: Лекційно-практичний курс : посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. Я. Зеня. Горлівка : Видавництво ГДПШМ, 2008. 340 с.
3. Концепція “Нова Школа. Простір освітніх можливостей” (2016). Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya-sch-2016/> (доступ: 30 листопада 2016 року).

4. Коробкова Е. Н. Образовательное путешествие как педагогический метод : дис. канд. пед. наук: 13.00.01. СПб., 2004. 232 с. РГБ ОД, 61:04-13/1870.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних педагогічних і класичних університетів за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
6. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna-serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>.
7. Семенова Ю. М., Бухарова Г. Д. Межкультурная и метапредметная интеграция как один из способов совершенствования билингвальной коммуникативной компетенции учащихся / Ю. Л. Семенова, Г. Д. Бухарова // Образование и наука. 2012. № 7. С. 146–158.
8. Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі. *Наказ МОН № 854 від 11.09.2009*. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/4827/.
9. Про затвердження Концепції профільного навчання у старшій школі. *Наказ МОН № 1456 від 21.10.2013*. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe82a9c95d.pdf>.

References:

1. Goroshkina O. V. (2009). *Formuvannya movnoi osobystosti vypusknika profil'noi shkoly: lingvodydactychnyj aspekt [Formation of a linguistic personality of a profile schoolleaver: a linguodidactic aspect]*. Naukovyj chasopys Natsional'noho pedagogichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serija 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznavstvo) : Zbirnyk naukovykh prats / Vidp. red. L. I. Matsko. K. : NPU imeni M. P. Drahomanova, 2009. Vyp. 3. P. 206–211 [in Ukrainian].
2. Zenja L. Ya. (2008). *Navchannya inozemnyh mov u starshij profilnij shkoli: Lektsiinopractychnyj kurs: Posibnyk dlja studentiv vyschuh navchal'nuh zakladiv / L. Ya. Zenja [Foreign language education at a high school profile: Lecture course: A guide for students of higher education]*. Horlivka : Vydavnytstvo GDPIIM, 2008. 340 p. [in Ukrainian].
3. Kontseptsija "Nova Shkola. Prostir osvitynih mozhyvostej" (2016). [New School Concept. The Space of Educational Opportunities" (2016)]. Retrieved from: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya-sch-2016/> (dustup: 30.11.2016) [in Ukrainian].
4. Korobkova Ye. N. (2004). *Obrazovatelnoje puteshestvije kak pedagogicheskij metod [Educational travel as a pedagogical method]*. Candidate's thesis. Sankt-Peterburg : SPAPDPO [in Russian].
5. Nikolajeva S. Yu. (2013). *Metodyka navchannya mov i kultur: teorija i praktyka : pidruchnyk dla studentiv pedahohichnyh i klasychnyh universytetiv. [Methods of foreign languages and cultures teaching: theory and practice: a textbook for students of classical pedagogical and classical universities]*. Kyiv [in Ukrainian].
6. *Navchalni programy z inozemnyh mov dla zahalnonavchalnyh zakladiv i spetsializovanyh shkil iz pohlublennym vyvchennjam inozemnyh mov. 10-11 klasy. [Foreign language training programs for general education institutions and specialized schools for senior level learning]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> [in Ukrainian].
7. Semjonova Yu. M., Buharova G. D. (2012). *Mezhkulturnaja i metapredmetnaja integratsiia kak odin iz sposobov sovershenstvovanija bilingvalnoj kommunikativnoj kompetensii uchaschihsa [Interdisciplinary and Meta-Disciplinary Integration as a Means of Developing Students' Communicative Competence. The Education and science journal]*. *Obrazovanije i nauka* [in Russian].
8. Pro zatverdzhennja novoyi redaktsii Kontseptsii profilnoho navchannya u starshij shkoli. *Nakaz MON № 854 vid 11.09.09 [On approval of the new version of the Concept of profile education in high school. MES Order № 854 of September 11, 2009]*. Retrived from https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/4827 [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennja Kontseptsii profilnoho navchannya u starshij shkoli. *Nakaz MON № 1456 vid 21.10.2013 [On approval of the Concept of profile education in high school. MES Order № 1456, 21.10.2013]*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe82a9c95d.pdf> [in Ukrainian].

Kalinina L. V., Prokopchuk N. R. Possibilities of integrated foreign language and culture teaching to senior philological profile learners

The article is devoted to the possibilities of integrated approach in teaching English and culture to senior learners. The authors of the article focus on the effectiveness of this approach in teaching English to the learners of the philological profile who, in accordance with Common European Framework of References, should obtain B2 level. In the article the aims of teaching English to the philological profile learners are highlighted and defined more precisely.

The integrated approach in teaching foreign languages is considered by the authors as a basic methodological approach, aimed at developing the creativity and potential of senior students, stimulating their desire and development for self-education and self-improvement. The authors accentuate attention on psychological characteristics and linguistic features of philological profile senior pupils to which they refer quite an expanded vocabulary, quick speech response to the listened / seen information, intellectual initiative, the presence of research competence, the need for creativity and others.

The advantages of the integrative approach in teaching English of independent users (B2) are also described. The authors consider integrative teaching a foreign language and culture expedient. Considering an integrated class as one of the innovations in modern foreign language teaching methodology which develops the creative potential of the students, their logical thinking and communicative abilities, the authors suggest a number of educational aims for effective integrative teaching developing.

The article contains the elements of integrative English lessons for philological profile senior learners on the topic "Arts" together with the authors' methodological commentaries.

Key words: profile learning, philological profile, integrative approach, interactive lessons, integrative skills, teaching language and culture, senior learners.